

KULTURPLAN RINGERIKE KOMMUNE

2017-2025

Forord

Bakgrunn

Lenge har det vært et uttalt ønske om en kulturplan for Ringerike kommune. Hvis vi leter i arkivene ser vi at det har vært aktivt oppe i politiske og administrative fora de siste årene, uten å ha blitt realisert.

Det er en vanskelig oppgave å skrive visjonært om kultur i nedgangstider. –Og nedgangstider har det vært i Ringerike kommune. Kulturplanen skal vise strategiske veivalg for kulturforvaltningen og kultursatsningen i kommunen. Om tiltakene i planen kan realiseres, avhenger av en samtidig økonomisk prioritering av kultur i kommunen. Det fordrer både kulturelt engasjement, og budsjettmessige vedtak i årene som kommer.

Dette arbeidet startet for fullt høsten 2015. Da ble det satt ned en faggruppe bestående av representanter fra de ulike delene av kommunen som mest direkte jobber opp mot kultur. Kulturskole, Bibliotek, Kulturadministrasjon, Folkehelsekoordinator, Miljø-og areal og SLT-koordinator har hatt møter om både omfang, innhold og viktige satsningsområder for de aktørene de representerer.

I forarbeidet med kulturplanen har det vært åpnet for innspill fra allmennheten. Dette har vært annonsert på sosiale medier og kommunens nettside. En referansegruppe bestående av representanter fra frivillig og profesjonelt kulturliv har fått mulighet til å komme med innspill før første forslag til kulturplan forelå.

Deretter har det vært en åpen høring, hvor det har vært mulig for alle å komme med høringsinnspill. Dette har vært annonsert på samme måte, i sosiale medier, på nett i tillegg til oppslag i Ringerikes Blad.

På bakgrunn av høringsinnspillene har kulturplanen blitt revidert. Det er tatt inn et historisk tilbakeblikk, en tydeligere beskrivelse av dagens kultur-Ringerike og vi har synliggjort Ringerike kommunes visjon: Kultur for alle.

En stor takk til både interne og eksterne som har engasjert seg i arbeidet, tatt seg tid til å kommentere, reflektere og komme med innspill! Være seg som kommunal, frivillig eller profesjonell aktør. En takk også til Ole Kristian Odden og Victoria Irene Koch som har kommet med verdifulle bidrag i ferdigstillelsen.

Innhold

DEL 1. Overordnede Føringer	4
Formål	4
Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030	4
Kulturloven og nasjonale føringer	5
Kulturutredningen 2014	5
Kulturplanen	6
Måloppnåelse	6
Kultur og Samfunn	6
Utvikling i kommunal kultursektor –Ringerike	7
Oss og de andre	9
Norsk Kulturindeks 2016	11
Kulturens betydning i samfunnet	13
Lover, strategier og planverk	14
Del 2. Det kommunale, det frivillige, det profesjonelle	14
Det kommunale kulturfeltet	15
Det frivillige feltet	17
Det profesjonelle feltet	18
Del 3. En beskrivelse av kulturlivet i Ringerike kommune	19
Kulturarv	19
Kulturarenaer	19
Kultur for barn og ungdom	20
Internasjonal kultur	21
Profesjonell kultur	21
Kunst i det offentlige rom	21
Kulturaktivitet for voksne og eldre	22
DEL 4. Strategi for Ringerike kommunes kulturarbeid 2017-2025	22
Strategiske milepæler	23
Frivillig Kulturliv	23
Barn og unge	24
Arenautvikling	25
Kulturarv	26
Kulturnæring og kulturutvikling	26

Innledning

Kultur skapes i møtet mellom mennesker, situasjoner og steder. For at møtet skal finne sted må det finnes arenaer, for utvikling og nyskaping må det finnes mangfold og rom for nye ideer, for læring må det finnes kunnskapsformidlere og arenaer for deling.

Kultur er yringer. Og språk. Gjennom kunst kan vi uttrykke det som vanskelig kan beskrives gjennom ord. Beskriv et kyss uten bilder, og du ender med en fysiologisk beskrivelse av lepper, spytt og pulsslag. Kanskje med en og annen hormonøkning. Men er det kunnskapen og uttrykket du vil framheve i beskrivelsen av kysset? Vår kunnskap om kysset krever innsikt i mennesket, relasjoner og følelsene. Et siste kyss før døden, ditt første nølende kyss, en far som kysser sitt nyfødte barn.

Kultur er underholdning, avveksling, natur, språk, vaner, innsikt og formidling. Kultur er det som binder oss sammen, og samtidig det som holder oss adskilt. Som pol og motpol. Vi definerer oss inn i en kultur, -eller ut av en annen. Kultur er identitet og samhold.

Kultur skapes, formidles og utøves av det offentlige, private, næringsliv og frivillige. Kommunens rolle i kulturarbeidet er både som tilrettelegger (tilskudd og arenaer), som arrangør (Kunstformidling gjennom f.eks. Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle Spaserstokken og UKM), som forvalter (oppfyllelse av lovmessige krav og planer) og som kunnskapsformidler (Bibliotek, kulturskole og informerende tiltak). I tillegg har kommunen en vesentlig rolle som utvikler av kultur. Hva kommunen vedtar av kultursatsning, vil få betydning for kulturaktørene, for tilbudet til innbyggerne, for stedsutviklingen –og identitetsbyggingen.

Marja Lyngra Høgås

DEL 1. Overordnede Føringer

Kulturpolitikken og den offentlige kulturforvaltningen

Formål

Kulturplanen har som formål å vise retning, satsningsområder og strategi for kommunens kulturarbeid i årene framover.

Ringerike kommunes Kommuneplan for årene 2015-30 viser kommunens overordnede målsettinger. Ringerike kommunes kulturplan skal synliggjøre hvordan disse målsettingene blir ivaretatt innen kulturfeltet.

I tillegg finnes det en rekke sentrale og regionale dokumenter. Så som fylkets kulturstrategier, offentlige utredninger, stortingsmeldinger. Disse har et faglig fokus. De viser sentrale målsettinger og tendenser i kulturlivet. Ringerike kommunes kulturplan skal også ta opp i seg disse føringene.

Felles for de kommunale, regionale og nasjonale føringene er et mål om å sikre et best mulig tilbud til befolkningen. Det offentlige kan ikke alene gjennomføre målsettingene. Det trengs samhandling med ildsjeler, lag, foreninger, profesjonelle, semiprofesjonelle og befolkningen forøvrig. Sammen kan vi skape de beste forutsetningene for et rikt kulturliv i Ringerike kommune.

Vår visjon er at det i Ringerike kommune skal være kultur for alle.

Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030

Kommuneplanens samfunnsdel legger grunnlaget for handlingsprogrammene, planarbeid og budsjetter. I gjeldende kommuneplan er vekst i fokus, -og satsing på attraktive og helsefremmende lokalsamfunn.

Ringerike kommune satser på en årlig befolkningsvekst på 2,5% fra 2020-2030. Pr i dag ligger befolkningsveksten mellom 0,5% og 1% årlig.

Ringerike har i dag en eldre befolkning og, sammenlignet med andre kommuner, få yngre innbyggere. For å få en vekst i befolkningen, samt det som i kommuneplanen beskrives som en bærekraftig befolkningssammensetting, har man definert noen fokusområder. Noen av disse fokusområdene kan ses i sammenheng med kommunens kulturtilbud:

- Forbedre kommunens attraktivitet
- Legge til rette for økt mestring i befolkninga
- Være en tilrettelegger og sikre samarbeid med lag og organisasjoner

Visjonen for Ringerike kommune er «Ringerike skal være det mest spennende vekstområdet på Østlandet». Videre følger noen hovedmål:

- Aktivitet for alle

- Attraktivt bosted
- Best for barn
- Godt samarbeid mellom kommunen og frivilligheten
- God integrering av nye innbyggere
- Skape flere arbeidsplasser i bæringer knytta til Hønefoss som regionhovedstad
- Videreutvikle et bredt og mangfoldig kulturtilbud for alle aldersgrupper
- Utvikle Hønefoss med et variert tilbud av opplevelser, utdannings- og kulturtilbud
- Krav til estetisk utforming og estetiske retningslinjer

Ringerike kommunes kulturplan skal vise hvordan kommunen kan nå en del av disse målene med kultur som virkemiddel.

Kulturloven og nasjonale føringer

Kulturloven ble vedtatt i Stortinget i 2007 og er en kortfattet og overordnet visjon som gir uttrykk for det offentliges ansvar i kulturfeltet. Formålet med loven er å sikre et bredt spekter av kulturaktiviteter over hele landet, og å sikre at alle kan få anledning til å delta i et mangfold av kulturaktiviteter og kulturuttrykk.

Kulturloven forstås ut fra et snevert kulturbegrep, eller tilsvarende det som i Kulturutredningen 2014 ble kalt for «Ytringskultur». Dette er kulturvirksomhet som omfatter det å:

- skape, produsere, utøve, formidle og distribuere kunst- og andre kulturuttrykk.
- Verne om, fremme innsikt i og videreføre kulturarv
- Delta i kulturaktiviteter.
- Utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse.

Kommunens oppgaver spenner om et bredere område innenfor kulturforvaltning, for eksempel idrett og tros- og livssyn, lag og organisasjoner m.m. Ringerike Kommunes Kulturplan omfatter på lik linje med Kulturloven, de delene av kulturbegrepet som hører innunder ytringskultur.

Kulturutredningen 2014

Kulturutredningen 2014 la til rette for at de nasjonale målene for kulturpolitikken bør være demokrati, rettferdighet og mangfold. Utredningen evaluerte utviklingen i norsk kulturpolitikk og kom med tilråding om hvordan møte de viktigste utfordringene i kulturpolitikken i årene fremover. Kort fortalt:

- Det må legges opp til et lokalt kulturløft.
- Det må settes kunstproduksjon og publikum i sentrum.
- Det må satses på kunnskap og kvalitet.
- Det må fremmes kulturelt medlemskap
- Det må legges til rette for en bærekraftig kunstnerpolitikk

- Det må stimuleres til en utvidelse av kulturlivets finansieringsgrunnlag.

Utredningen viser spesielt til at den kulturelle grunnmuren må styrkes, med særlig vekt på bl.a. folkebibliotekene, kulturskolene, og øvings- og fremføringsarenaer for det lokale kulturmiljøet. I St.meld. nr. 47 «Samhandlingsreformen – Rett handling – på rett sted – til rett tid» påpeker hvor viktig kulturarbeidet er for folkehelse, og hvordan innbyggernes medvirkning i samfunnet styrker folks helse, jevner ut sosiale forskjeller, og bedrer helse og levekår.

Kulturplanen

En kommunal plan for kultur er et styringsdokument som viser retningen for kommunens kulturarbeid i samsvar med lokale kommunale planer og overordnede føringer. Kulturplanen skal være et hjelpemiddel i forvaltningen av kultur og lages for å brukes av politikere, kommunens administrasjon, kulturlivet, næringslivet og det sivile samfunn for øvrig. Kultur er et dynamisk begrep, og et område i stadig utvikling og endring. For at planen skal kunne oppleves relevant og nyttig er det derfor også et poeng at den ikke er for statisk. Planen må være smidig nok til å kunne være aktuell om både 5 og 10 år.

Planen forsøker si noe om status og satsningsområder for kommende år, for at planen skal være forpliktende må den vedtas politisk, og legges inn i kommunens planstrategi med rullering hvert fjerde år.

Måloppnåelse

For å nå visjonen Kultur for alle, kreves det både strukturelle, strategiske og økonomiske virkemidler.

Struktur: Ringerike kommune må samhandle med lag, foreninger og andre kulturaktører. I tillegg må det sikres god samhandling internt, da oppgavene i kulturfeltet er sektorovergripende.

Strategi: Samhandling, kartlegging og realisering. I samarbeid med interne og eksterne aktører må de viktigste tiltakene defineres. Det må opprettes foraer for dialog nettopp for å kunne treffe riktig i beslutninger. Realisering av tiltak må skje med en samtidig prioritering i handlingsplan og årlige budsjettforhandlinger.

Økonomi: Ringerike kommune bruker vesentlig mindre på kultur enn sammenlignbare kommuner. Det må en økt prioritering av kultur til for å sikre kultur til alle, og for alle.

Kultur og Samfunn

Utvikling i kommunal kultursektor -nasjonalt

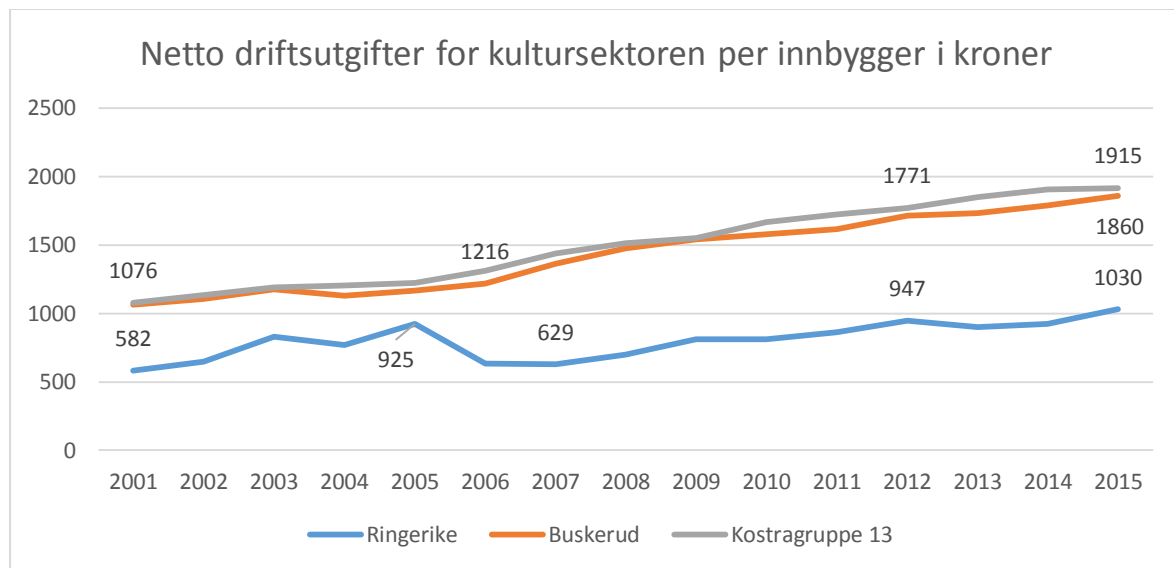
Hvis vi ser på utvikling av kommunal kultursektor på landsbasis, finner vi at den kommunale kultursektoren er en budsjettvinner. Kommunenes samlede driftsutgifter gjennom 2000-tallet har hatt en betydelig vekst. Særlig har det vært investert i kultur- og idrettsbygg, samt «begivenhetskultur» som f.eks. festivaler og større enkeltarrangementer.

I samme periode har det skjedd en endring i organisering av kulturpolitikk og kulturadministrasjon. Det er færre kulturpolitikere og kulturutvalg, og flere kommuner har gått vekk fra å organisere

kulturarbeidet i kulturetater – og i stedet fordelt oppgavene på flere ulike etater. Unntaket er større kommuner (mellom 20 og 30.000 innbyggere) – her har det gått motsatt. Det er en definert oppgang i andelen større kommuner som har en egen kulturetat/kultursektor.

Ringerike kommune har ikke tatt del i denne veksten.

Utvikling i kommunal kultursektor –Ringerike Et tilbakeblikk

2005 VAR ÅRET DA VI VAR NÆRMEST "KOSTRA 13". OPPSVINGEN I 2015 SKYLDES I HOVEDSAK INVESTERING I IDRETTSBYGG. HØNEFOSS ARENA. KOSTRA 13 ER «SAMMENLIGNBARE KOMMUNER» I STATISTISK SENTRALBYRÅS KOMMUNALE STATISTIKKER. RINGERIKES PRIORITERING AV KULTUR HAR «ALLTID» VÆRT LAV.

2005

Kor og korps har dirigenttjenester dekket over kulturbudsjettet, det er gjøglerparade gjennom byen, Fargerikt Felleskap og mangfoldfestival forsøker få bukt med gryende stigmatisering og Riddergården er aktivt i bruk. Kommunen står for flere kulturprosjekter og aktiviteter, men har ikke planer om kulturhus. Kulturskolen underviser i teater, musikk ved livets begynnelse og kor i tillegg til instrumenter og har opp mot 500 elever og 26 ansatte i 8 årsverk.

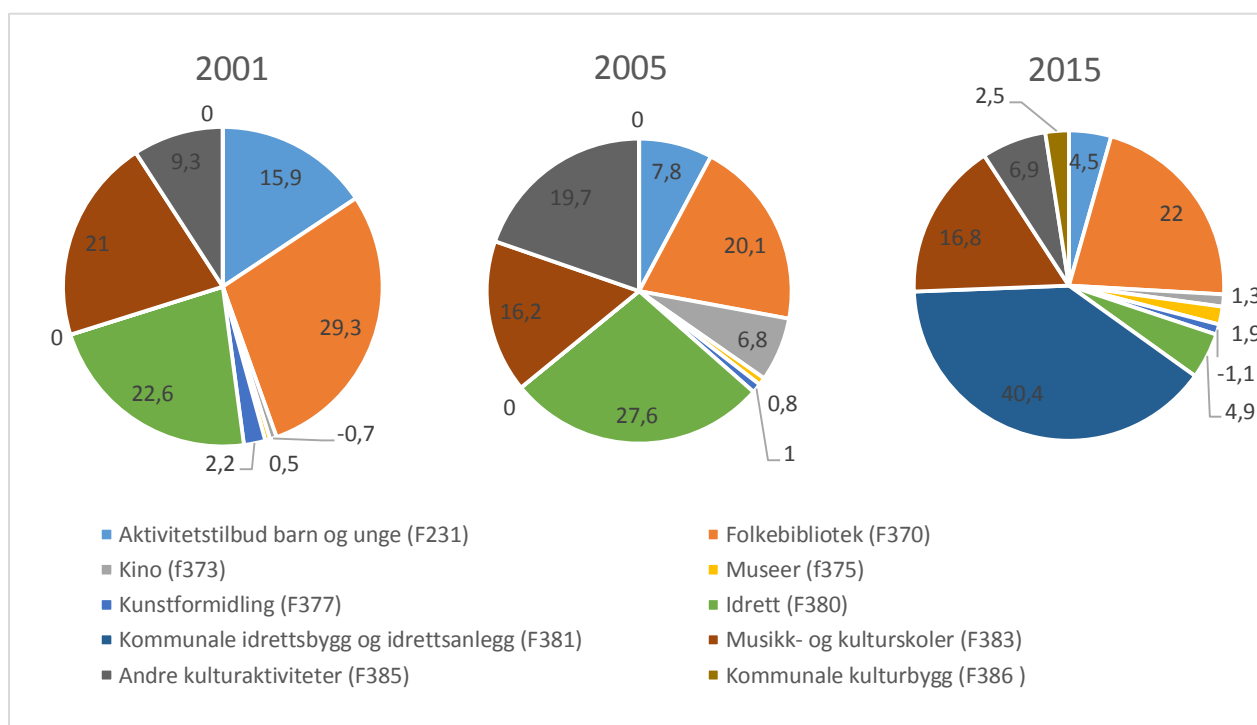
2010

Ringerike kommune må stramme inn. Kommunen havner i ROBEK, får ikke gjøre ny-investeringer og kulturbudsjettet kuttes. Kulturlederstillingen blir stående vakant, -midlertidig, men midlertidigheten skulle vare i 5 år. Kulturskolen kuttes med 1 million, alle subsidierte dirigentavtaler sies opp. Kor og korps som tidligere hadde fått dekket 50% av utgiften til profesjonelle dirigenter må nå besørge utgiften selv. Staben kuttes med 1 tredjedel, elevtallet halveres, og inntektsgrunnlaget (dirigenttjenestene) forsvinner. Det investeres ikke i kulturbygg, men ildsjeler og frivillige tar tak, og Ringerike Kultursenter har vært drevet i 3 år. Kommunens kulturelle innsatsnivå ligger på et minimum.

2015

5 år med innstramminger og innkjøpsstopp begynner å bære frukter. Ringerike kommune er på vei ut av Robek. Konsekvensene av nedskjæringene merkes fortsatt i kultursektoren. Budsjettene til flerkultur, Riddergård, og kulturpriser er borte. Det samme er samarbeidsforaene mellom frivillig kulturliv og offentlig sektor. Samtidig blomstrer det frivillige og det profesjonelle kulturlivet. Det er kulturen som trekkes fram når festtaler holdes og når regionen skal synliggjøres. Kor og korps må fortsatt besørge dirigenttjenestene selv. De øver fortsatt i gymsaler uten gode akustiske forhold. Private aktører driver opplæring innen musikal, show og dans med stor suksess. Korps og kulturskole sliter med synkende deltagertall.

Kultursektoren har fått en økning i budsjett. Men det er investeringer i Hønefoss Arena som gir det største utslaget.

Diagrammene viser Ringerike kommunes vektning av de ulike områdene innen kultur og idrett i driftsbudsjettene.

2017 og spørsmålene som reiser seg

Kommunen er ute av Robek, men beskjeden er klar –ingen budsjettøkninger i vente.

Det er forventet en massiv befolkningsvekst i Hønefoss, byplaner skrives og byrommet planlegges. Hvordan skal man sikre at Hønefoss ikke blir en soveby? Nærhet til hovedstaden og jobbmulighetene der, betyr også nærhet til hovedstadens tilbud.

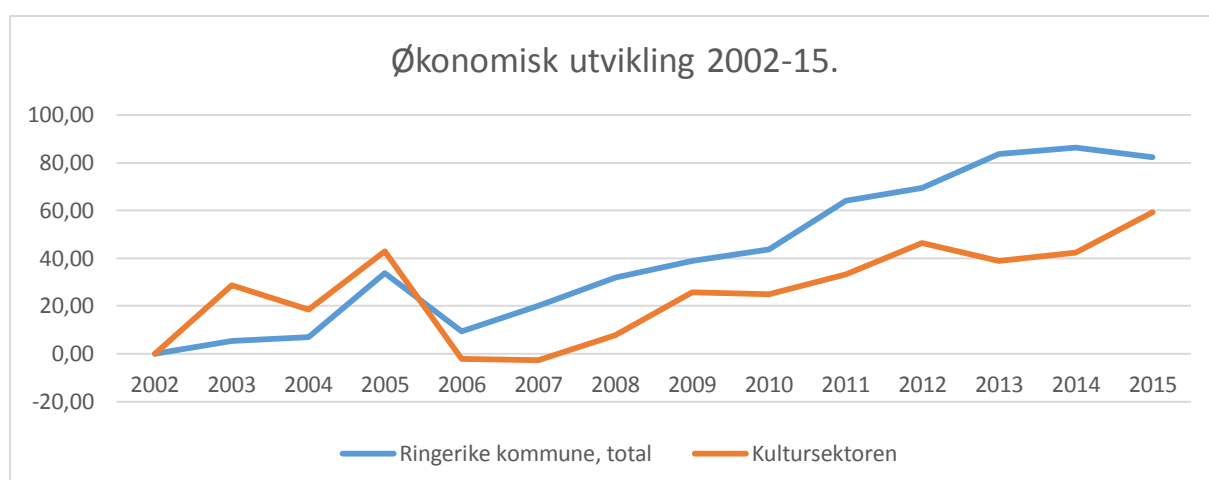
Hvordan skal kommunen gjenopprette tilliten hos de frivillige aktørene?

Hvordan skal kommunen sikre at barn og unge i hele kommunen, ikke bare Hønefoss, har tilgang på opplæring i kunst- og kultur?

Selv om Ringerike kommune endelig har en sunn økonomi, er den interne vektingen av kultur svært lav. «De andre», være seg vi snakker om «sammenlignbare kommuner», kommuner i Buskerud, eller plukker enkeltkommuner «løst», bruker omtrent det dobbelte på kultur.

4% er nøkkeltallet anno 2016 –altså det sammenlignbare kommuner bruker på kultur. Ringerike bruker 2%. Differansen i kroner er på 32 millioner. Per år.

Hvor mange kulturhus, dirigentavtaler, tilskuddsordninger og desentraliserte kulturtilbud kunne man fått for den summen?

RINGERIKE KOMMUNES DRIFTSUTGIFTER HAR ØKT MED 80% FRA 2002-15. KULTURØKONOMIEN HAR IKKE HATT SAMME UTVIKLING.

Oss og de andre

En sammenstilling av statistikk fra Kostragruppe 13 og Ringerike kommune viser at Ringerike kommune prioriterer kultur lavest i kommunegruppen.

Kommunen rapporterer i driftsbudsjett og investeringsbudsjett.

Investeringsbudsjettet

Ringerike kommune har i perioden 2012-16 brukt i overkant av 50% i investeringer til kommunal eiendomsforvaltning sammenlignet med Kostragruppe 13. Dette har antagelig årsak i en anstrengt kommuneøkonomi og behov for innstramminger. Med det i mente er det kanskje forståelig at det ikke har vært investert i kulturbygg i perioden.

Brutto investeringsutgifter til kommunal	2012-16	Herav Idrettsbygg,	Herav Kulturbygg	%Andel av total, idrettsbygg	%Andel av total, kulturbygg
--	---------	--------------------	------------------	------------------------------	-----------------------------

eiendomsforvaltning per innbygger		kroner per innbygger	kroner per innbygger		
Kostra 13	17854,0	2477,0*	1259,0*	13,9	7,1
Ringerike	9354,0	1302,0	6,0	13,9	0,1
% av Kostra 13	52,4	52,6	0,5	100,3	0,9

Korrigert for lavere investeringsnivå enn sammenlignbare kommuner ser vi at idrettsbygg er vektet likt som Kostra 13. Kulturbygg derimot har en vektning på under 1% av Kostra 13. I perioden 2012-16 er det investert 6 kroner pr. innbygger til kulturbygg.

* Statistikken for Kostra 13s investeringer til kommunale idretts- og kulturbygg er ikke innrapportert for 2012. Et snitt for årene 2009-16 er brukt for å stipulere investeringer for dette året.

Driftsbudsjettet

Ringerike kommunes driftsbudsjett til kultur ligger svært lavt. Dette resulterer i et lavere drifts- og aktivitetsnivå på alle kulturområdene.

Noen områder skiller seg vesentlig ut:

- Driftsutgifter til kommunale kulturbygg
- Driftsutgifter til idrett (utenom idrettsbygg)
- Aktivitetstilbud til barn og unge
- Kunstformidling (Profesjonell kunst og kultur)

Disse områdene har mellom 0-25% av sammenlignbare kommuners driftsbudsjett.

	0605 Ringerike	Kostragrupper 13	% av kostragrupper 13	Avvik per innbygger	Avvik kommuner
	2016	2016			
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (Total)	1016	2076	49	1060	31 800 000
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	431	537	80	106	3 180 000
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger	1	291	0	290	8 700 000
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	236	255	93	19	570 000
Netto driftsutgifter til kino per innbygger	7	-4	-175	-11	-330 000
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	19	194	10	175	5 250 000

Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	40	161	25	121	3 630 000
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger	177	227	78	50	1 500 000
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger	19	62	31	43	1 290 000
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger	1	98	1	97	2 910 000
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger	84	255	33	171	5 130 000

Norsk Kulturindeks 2016

Telemarksforskning lager hvert år en oversikt over kulturaktivitet og kulturtilbud i kommuner, regioner og fylker. Indeksen er basert på informasjon fra offentlige registre, interesseorganisasjoner og foreninger.

Indeksen gir dermed en sammenstilling, av både kommunale, frivillige og profesjonelle faktorer. Totalen av disse gir en rangering. Ringerike kommune er i 2016 rangert på 244. plass av 428 kommuner.

Hva kjennetegner en god kulturkommune?

Ifølge Telemarksforskning kjennetegnes lokalt kulturarbeid av en rekke aktører i offentlige, frivillige og profesjonelle virksomheter som aktivt gjør det de kan for å legge til rette for et rikt og bredt kulturliv. Telemarksforskning poengterer at det også er en rekke strukturelle forhold som fremmer eller begrenser kulturtilbudet. Disse strukturelle forholdene er dels utenfor vår kontroll.

Med det i mente forsøker rapporten Norsk Kulturindeks å avdekke strukturelle forhold, men også avdekke hvilke faktorer kommunene selv kan påvirke. Dette er svært interessant for oss, når vi nå legger satsninger for kommunens kulturarbeid i årene framover.

Hva skaper variasjoner i kulturindeksen?

- Kommunens utgifter til kultur fører til mer kultur. Samtidig kan det se ut til at en høy økonomisk vekting av kultur gir lavere frivillighet. Ringerike derimot scorer lavt både på økonomisk vekting og frivillighet.
- Utdanningsnivået i befolkningen betyr mye for plassering på kulturindeksen. Høyt utdanningsnivå har tydelig korrelasjon til høyt konsum av kunst og kultur, i tillegg til høyere grad av deltakelse i lokale kulturaktiviteter. Ringerike har et lavt utdanningsnivå.
- Kommuner med høyskoler har mer kultur. Unge mennesker i tjuårene, og særlig studenter er hyppige brukere og forbrukere av kultur. Dette gir størst utslag på konserter, kino og

scenekunst, men også på antall kunstnere og kulturarbeidere. Ringerike har høgskole, og det er viktig at den beholdes.

- Kommuner med kulturhus er sterke på kino og konserter og har en mer blandet profil. Ringerike har privat drevet kulturhus, og scorer høyt på kino og konserter.
- Besøkskommuner har en høyere kulturaktivitet og et bredere tilbud innenfor kategorier som museum, kino og bibliotek. Turister er viktige brukere av kultur.
- Byer har flere besøkende i kino og bibliotek, men mindre av annen kultur. Kommunestørrelsen har mye å si i forhold til aktiviteter innenfor kino og bibliotek. Et bibliotek med et stort og oppdatert omfang av bøker, eller en kino med hyppig og variert sett av filmtitler, vil potensielt tiltrekke seg folk fra hele regionen.

Ringerike kommunes plassering 2016

Ringerike Kommune havner totalt sett på 244. plass blant landets 428 kommuner i Norsk Kulturindeks 2016, og det er populærkulturen innenfor konserter og kino som trekker oss opp. Basert på de overnevnte faktorene for variasjoner i kulturindeksen, og kommunens størrelse, omgivelser og innbyggere kan man etablere den forventede kulturindeksen i forhold til gjennomsnittet. Ringerike Kommune har en forventet kulturindeks på 274, som er en lavere rangering enn den faktiske indeksen.

	RINGERIKE	HOLE	JEVNAKER	GJØVIK	KONGSBERG
NORSK KULTURINDEKS	244	303	223	56	74
NORSK KULTURINDEKS FORVENTET	274	192	358	185	38
NORSK KULTURINDEKS ATTRAKTIVITET	148	379	49	92	369
KUNSTNERE	186	95	323	129	157
KULTURARBEIDERE	120	98	220	185	173
MUSEUM	246	341	55	66	113
KONSERTER	69	99	218	78	93
KINO	40	304	293	28	66
BIBLIOTEK	322	329	174	164	238
SCENEKUNST	264	256	258	135	203
KULTURSKOLE	412	180	215	242	301
DKS	176	300	347	269	80
TILDELINGER	347	352	48	61	91
FRIVILLIGHET	333	407	341	231	86

Kommentar til tabellen:

Ringerike kommune scorer over middels i kategoriene kunstnere, kulturarbeidere, konserter, kino og Den Kulturelle Skolesekken (DKS).

Vi scorer under middels på de resterende kategoriene. Med Kulturskolen, Tildelinger og Frivillighet som lavest rangert.

Frivilligheten er vektet ut fra medlemstall i kategoriene kor, korps, husflid, historielag og kulturell voksenopplæring. I tillegg er aktivitetstall hentet ut fra mva-kompensasjonsordningen tillagt vekt.

Tildelinger forteller om kommunens andel av sentrale tilskuddsordninger- både til kommunale, frivillige og profesjonelle tiltak.

Kulturskolen blir vektet ut fra bredde i tilbudet, antall elever fra kommunen i kulturskolen og årstimer i kulturskolen.

Ref.

Telemarksforskning - Norsk Kulturindeks 2016

<https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/filer/3048.pdf>

https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/detalj.asp?merket=5&gID=KI&r_ID=3048

Kulturens betydning i samfunnet

Kultur er som tidligere nevnt et vidt og bredt begrep. Ofte snakkes det om kulturens betydning for andre samfunnsområder. Kultur og samfunnsutvikling, kultur og folkehelse, kultur og toleranse. Samtidig vektes kulturens betydning i seg selv, kulturens egenverdi.

Kulturvirksomheter som har et uttrykkende, formidlende eller ekspressivt formål kan bidra til demokrati, sosial integrering, sosial utjevning, samfunnsdebatt og opplysning. På den måten kan man si at kultur bidrar til folkehelse, toleranse og verdiskaping. Samtidig er det ikke disse «effektene» som trekker publikum til konsertarenaene eller får ungdom til å ville lære å spille teater. Publikum går antagelig ikke på konsert, bibliotek eller kino for å bidra til kommunens samfunnsutvikling og integrering. Man går for å bli underholdt, opplyst eller få en kunstopplevelse.

Først når man oppfatter at kulturuttrykket har en kvalitet, vil den kunne bidra til samfunnsutviklingen. Det vil si, dersom kvaliteten oppfattes som svak eller dårlig, vil heller ikke budskapet bli tillagt vekt. Først når kultur og kulturoppplæring er et tilgjengelig gode for alle innbyggere, uavhengig av bosted, sosial status og etnisitet kan vi si at den har en sosial utjevneende virkning.

Kultur skapes, utøves og oppleves lokalt. Kommune og fylkeskommune er de største økonomiske bidragsyterne til kulturutøvelse. Kulturyrkene er i vekst, samfunnet er i mangfoldig endring, og Ringerikssamfunnet rigger seg for befolkningsøkning. I dette må også kommunen se til at vi legger til rette for muligheten til kulturell deltagelse, utøvelse og opplevelse. Kulturvirksomhetene organiseres av private, frivillige, næringsliv og profesjonelle enkeltaktører. Best gjennomføringskraft vil vi ha om vi har et godt samarbeid på tvers.

Lover, strategier og planverk

Det offentlige, og kommunens, oppgaver og samfunnsoppdrag knyttet til kultur er definert i flere ulike lover, strategier, stortingsmeldinger og NOU'er.

Disse finnes tilgjengelig på nett, og danner grunnlag for kommunens vurderinger. Listen er ikke uttømmende.

[Kulturloven,](#)

[Opplæringsloven §13-6](#)

[Folkebibliotekloven](#)

[Kulturminneloven](#)

[Plan og Bygningsloven](#)

[NOU 2013: 4 Kulturutredningen 2014](#)

[NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn](#)

[En helhetlig tros- og livssynspolitikk](#)

[Meld. St. 23 \(2011–2012\) Visuell kunst](#)

[Meld. St. 10\(2011–2012\) Kultur, inkludering og deltaking](#)

[St.meld. nr. 23 \(2008-2009\) Bibliotek](#)

[Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018](#)

[Bibliotekstrategi for Buskerud 2015-2020](#)

[St.meld. nr. 8 \(2007-2008\) Kulturell skulesekk for framtida](#)

[Kunst- og kulturstrategi for Buskerud 2011-2014](#)

Del 2. Det kommunale, det frivillige, det profesjonelle

Det er en viss forskjell på de det kommunale, det frivillige og det profesjonelle kulturområdet og deres oppgaver. Ulikheter i ressurser, organisering, arbeidstider og målsettinger kan gjøre samhandling utfordrende, men de er allikevel gjensidig avhengig av hverandre. På tross av strukturelle ulikheter og sammensetninger, er økt grad av samhandling nøkkelen til et kulturelt oppsving.

Det kommunale kulturfeltet

De viktigste kommunale driftsområdene pr. 2016 innen kultur er Kulturskolen, Biblioteket og formidlingsprosjektene Den Kulturelle Skolesekken og Den Kulturelle Spaserstokken. I tillegg forvalter kulturenheten tilskuddsordninger for kunst- og kulturprosjekter, kulturinstitusjoner, tros- og livssynssamfunn, lag og organisasjoner, samt formidling og utvikling av kulturfeltet generelt. Idrett og idrettsarenaer hører også innunder kulturavdelingen. Idretten har sin egen kommunedelplan og behandles ikke i denne planen.

Ringerike bibliotek

Biblioteket skal være et sted for informasjon, kunnskap, læring og deltakelse. Det skal også være et sted for opplevelse, kreativitet, trivsel og rekreasjon.

Ringerike bibliotek er en inkluderende og uavhengig møteplass. Personalet innehar høy kompetanse innen informasjonsvitenskap, litteratur- og kunnskapsformidling. Biblioteket formidler litteratur og kunnskap, og tilbyr varierte aktiviteter og arrangementer gjennom hele året.

Hovedbiblioteket ligger i Hønefoss, med avdelinger på Sokna, Nes i Ådal og i Ringerike fengsel.

Satsningsområder	Mål
Aktivitet og aktiv formidling, med spesielt fokus på barn og unge	Være en sentral litterær formidlingsaktør, med spesielt fokus på barn og unge, som fremmer aktivitet, opplevelse og leselyst Fortsette å bidra til Den kulturelle skolesekken i Ringerike
Livslang læring	Være relevant som læringsarena for innbyggere i alle livsfaser og være en støttefunksjon for formell og uformell læring
Møteplass/arena	Være en synlig, godt tilgjengelig og naturlig møteplass og arena for arrangementer, aktiv formidling og debatter
Identitetsbygging	Være et inkluderende, raust og romslig sted som bygger opp under identitetsbygging i Ringerike
Digitale tjenester	Videreutvikle og synliggjøre det digitale biblioteket
Samarbeid og delingskultur	Utvikle og videreutvikle samarbeid med frivillige, foreninger, kommunale aktører og andre biblioteker om aktiviteter og arrangementer

Ringerike kulturskole

Ringerike kulturskole ble 25 år i 2016. Skolens hovedvirksomhet drives fra lokalene i Hønefoss sentrum, men de har også noe desentralisert undervisning. Kulturskolens stab er profesjonelle utøvere og pedagoger. En vesentlig styrke for skolen er stabens kunnskap, kvalitet og kompetanse.

Kulturskolens fag er i hovedsak innen musikk og visuell kunst. Kulturskolen skal være et inkluderende og lærende sted for barn og unge. Gjennom variert undervisning, implementering av nye fagområder og undervisningsmetoder skal Ringerike kulturskole bidra til kunstopplæring til alle.

Ringerike Kulturskole er forholdsvis liten sammenlignet med tilsvarende kommuners kulturskoler. Det er et uttalt mål å nå flere barn og unge. Forskning viser at kulturskolene i større grad burde satse på bredde i fagområder og undervisningsformer for å kunne nå ut til alle deler av befolkningen.

Kommunal kulturskoledrift er hjemlet i Opplæringslovens § 13-6.

Satsningsområder	Tiltak
Kvalitet	Implementere Rammeplan for kulturskolen og fagplaner i tråd med nasjonale standarder.
Mangfold og bredde	Øke kulturskolens faglige bredde, gjennom innføring av nye tilbud, samarbeid med andre kommunale enheter som skole/SFO, Læringscenter og bibliotek.
Kompetanse	Satse på kompetanseutvikling blant skolens personale for å møte kulturskolens og samfunnets utvikling.
Ressurs	Nå elevtallsnivå tilsvarende for sammenlignbare kommuner Gis tilgang på egnede lokaler for bredde i undervisningstilbudet.

Kulturadministrasjonen

Kulturadministrasjonens hovedoppgaver er hjemlet i kulturloven og forvalter resten av det kommunale kulturområdet. Herunder Formidling, forvaltning, planer og utvikling.

Kulturadministrasjonen drifter formidlingsprosjekter i samarbeid med andre aktører. Eksempler er Skolesekken, Spaserstokken, Ung Kultur Møtes (tidl. Ungdommens kulturmønstring), Kunst rett Vest og Pilegrimsleden. Kulturadministrasjonen håndterer i tillegg tilskuddsordninger til kultur, lag og organisasjoner. Samt gir driftsstøtte til kulturinstitusjoner som BuskerudMuseet (Veien Kulturminnepark og Ringerikes museum), Ringerike Kultursenter, Kistefosmuseet med flere.

Kulturadministrasjonens kanskje viktigste oppgave framover er å sikre samarbeid, nettverk og kompetanseheving blant kommunens kulturaktører. Være seg de er organisert frivillig, profesjonelt eller privat. Man kan se en utvikling i det generelle kommunale kulturfeltet som går fra å være en aktiv utøver og arrangør til å bli en aktiv tilrettelegger og fasilitør. Med det menes at kommunens viktigste virkemidler i å oppnå samfunnsoppdraget i kulturloven er å støtte, synliggjøre og tilrettelegge for andre aktørers virksomhet.

Satsningsområder Tiltak

Synlighet og aktivitet	Videreutvikle Spaserstokken, skolesekken, UKM og Kunst rett Vest Utvikle tilbudene i samarbeid med enhetene (skole og omsorgsinstitusjoner). Øke den lokale synligheten for Kunst rett Vest. Videreutvikle UKM i samarbeid med kunstaktiv ungdom.
Kulturarv	Kartlegge muligheten for synliggjøring av kulturarv-feltet i det offentlige rom. Herunder Jugendbyen Hønefoss, Riddergården og andre historiske bygninger, Gravfelt fra jernalderen, industrihistorie m.m.
Samhandling	Samhandling. Initiere samhandlingsprosjekt for kulturaktørene i regionen. Herunder nettverk, synlighet, kompetanseutveksling. Etablere fora for møter mellom lag og organisasjoner og kommunen.
Forvaltning	Profesjonalisere kommunens kulturforvaltning. Herunder avtaler, planer og rutiner. Sikre at forvaltningen er i tråd med gjeldende lover, regler og statlige føringer.

Det frivillige feltet

Frivillighet, lag og organisasjoner er en mangfoldig og viktig aktør i lokalsamfunnene. De opererer fritt og uavhengig, mellom det offentlige og næringslivet. På landsbasis er omkring 20% av den frivillige virksomheten knyttet til kunst og kultur, 40% om man regner inn «fritid». Mange steder, Ringerike kommune inkludert, ville man ikke hatt et aktivt lokalt kulturliv, hadde det ikke vært for frivilligheten.

Trender på frivillighetsfeltet viser at deltagelsen i frivillige lag og organisasjoner er mer individualisert og rettet mot personlige interesser enn tidligere. Der hvor man tidligere inngikk lojale livslange medlemskap er det nå i større grad enkelt-engasjement. Den samme forskningen viser også at de sosiale ulikhetene i samfunnet, også gjenspeiles i organisasjonslivet. De som står utenfor «storsamfunnet» (mht. f.eks. arbeid, økonomi, etnisitet m.m) også står utenfor det frivillige organisasjonslivet.

Økende profesjonalisering og individualisering

Kravene til de frivillige kulturorganisasjonenes profesjonalitet og kvalitet har økt. Dette får konsekvenser for organisasjonenes behov. Eksempelvis profesjonelle dirigenter i kor og korps og profesjonelle instruktører i malerklubber. Også kravene til kulturarenaer for øving og visning øker i takt med den økte profesjonaliseringen. Eller det endrede behovet i samfunnet, om du vil.

Dette får igjen konsekvenser for organisasjonenes behov for offentlig finansiering og fasilitering av arenaer.

Frivillighetens finansiering

Frivilligheten finansieres gjennom gaver, offentlige tilskudd, medlemskontingenter og frivillig arbeidsinnsats. Etter årtusenskiftet har det skjedd en endring mht. finansiering av kunst- og kulturorganisasjoner. Medlemskontingenter utgjør nå en mindre del, og arrangementsinntjening en større. Offentlige tilskudd utgjør i snitt en tredjedel av finansieringen. Stat og fylkeskommune står for det meste av denne, særlig gjennom støtte til «moderorganisasjoner» eller paraplyorganisasjoner som igjen fordeler midler lokalt. Den direkte støtten fra kommunene er i utgangspunktet lav, men det er viktig å kunne støtte indirekte gjennom å:

- tilby egnede øvingsrom og visningsarenaer til reduserte priser
- tilby enkle støtteordninger med lave rapporteringskrav
- opprette fora for dialog mellom det frivillige og det offentlige

Det frivillige feltet erstatter ikke det offentlige tjenestetilbudet, men er en svært viktig komplementær ressurs. For frivilligheten er det viktig med forutsigbare vilkår, tilgang på arenaer (f.eks. øvingsrom, møterom og lager), samt mulighet for aktiv deltagelse i kommunale saker som berører det frivillige.

Det frivillige feltet er langt større enn kunst- og kulturorganisasjoner. Det bør utarbeides en felles samarbeidsplattform for frivilligheten og kommunen. For kunst- og kulturorganisasjonene bør man ta sikte på at det opprettes et råd eller forum som kan ha dialog med det offentlige på vegne av sine organisasjoner og medlemmer.

Det profesjonelle feltet

Det profesjonelle feltet inkluderer enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner. Eksempler er enkeltkunstnere, bedrifter som tilbyr tjenester innen kunst- og kultur, bedrifter som tilbyr opplæring i kunst- og kulturfag og også organisasjoner som tilbyr kulturarenaer.

Noen av disse organisasjonene er ideelle, eller uten økonomisk vinning, og kunne på den måten ha blitt omtalt under det frivillige feltet. Allikevel har vi valgt å omtale dem som profesjonelle, fordi de driftes etter profesjonelle standarder av personer med høy faglig kompetanse. Eksempler er Museene og Ringerike Kultursenter. Et annet eksempel er den profesjonelle dirigenten som er ansatt i et korps.

Behovene til de ulike aktørene vil variere ut fra type aktivitet, organisering og profesjon.

Enkeltkunstnere kan trenge tilgang til visningsarenaer, kompetansehevende tiltak og nettverk. Institusjonene trenger forutsigbare økonomiske vilkår, f.eks. driftsstøtten til Ringerike Kultursenter og Buskerudmuseet.

I tillegg er det behov for en økt synlighet av de ulike aktørene. Både for de som har behov for profesjonelle kulturtjenester (eksempelvis en konferansier eller et musikalsk innslag), tilbyderer av tjenestene (den profesjonelle eller frivillige), for organisasjonene som trenger profesjonelle instruktører, for den kunstaktive ungdommen eller tilflytteren som ønsker å satse på en kulturell karriere.

Fellesbehovet for alle disse aktørene, i hele rekken av «Den kulturelle verdikjeden», og fra offentlig til frivillig til profesjonell; er et fora for informasjon, synlighet og kobling av aktører. En kulturell

koblingsboks som indirekte kan øke den kulturelle aktiviteten lokalt. Her kan kommunen være en nøytral drivkraft og tilrettelegger.

Del 3. En beskrivelse av kulturlivet i Ringerike kommune

Kulturarv

Ringerike ble tidlig bosatt, og flere funn er gjort fra steinalderen. Sagalitteraturen er rik på personer og hendelser med tilknytning til området.

Veien Kulturminnepark, som også går under betegnelsen Hringariki, ligger et par kilometer nordvest for Hønefoss. Her er et stort felt med gravhauger fra eldre jernalder og et restaurert langhus som kan ha vært høvdingsete og gildehall. Huset er datert til hundreåret rundt Kristi fødsel.

Ved Norderhov kirke, som ligger sørøst for Hønefoss, ligger Ringerikes Museum; Buskerud fylkesfotoarkiv er knyttet til museet. Norderhov kirke er fra middelalderen, og i gravkrypten står kistene til presten Jonas Ramus og hans kone Anna Colbjørnsdatter. Norderhov prestegård, distriktsmuseum, grunnlagt 1923. Foruten tradisjonelt innbo og løsøre har museet interessante minner om Jørgen Moe og P. Chr. Asbjørnsen, dessuten en samling minner fra motstandsbevegelsen 1940–45 og et tjuetalls russiske ikoner. Det var her prestekona Anna Colbjørnsdatter lurte en større avdeling svenske soldater i forbindelse med Karl 12's angrep på Norge i 1716. Kulehull i veggene vitner fremdeles om den dramatiske hendelsen.

Det går en kjerrat fra Steinsfjorden til Damtjern på Kroksskogen (Kjerraten i Åsa), 3080 meter lang og med en høydeforskjell på 390 meter. Kjerraten, som er fra 1809, er et viktig teknisk kulturminne. Lokale ildsjeler åpnet her Kjerratmuseet i 2006.

Pilegrimsleden går igjennom Ringerike kommune, og passerer middelalderkirken Norderhov og Ringerikes museum, Stavhella med gravminner fra vikingtiden, samt Gjermundbu med det første (og etter det vi kjenner til eneste) arkeologiske vikinghjelm-funnet i skandinavia.

Av nyere tids kulturminner bør vi nevne Ringerikes tradisjon for tømmerindustri og kraftverk. Hønefoss blir regnet som Østlandets Jugendby, og har tidligere huset en trekkspillfabrikk. Nikkelverket på Tyrstrand er et annet industrielt kulturminne.

Kulturarenaer

I Hønefoss sentrum tilbyr Ringerike kultursenter et variert program med lokale utøvere og mer kjente nasjonale og internasjonale kunstnere. I tillegg er de den viktigste øvings- og visningsarenaen for lokale aktører, både private, frivillige og offentlige.

Kulturstiftelsen Fengselet i det gamle Hønefoss fengsel, har intime konserter og utstillinger.

Veien kulturminnepark er et opplevelsessenter med utstillinger som presenterer funn helt tilbake til jernalderen.

Idrettens storstuer er samlet i Sjongslunden. Her finnes både Hønefoss Arena og AKA Arena.

Det er kultursaler i tilknytning til skolene på Tyrstrand og Hallingby.

På Glatved ved Hønefoss Bru planlegges et nytt kulturbygg for profesjonell og kommersiell kulturaktivitet.

Kirken er også en viktig kulturarena i kommunen. Kirkene tilbyr en rekke aktiviteter, men også kulturarrangementer. Norderhov og Ullerål kirker er flittig brukt til konserter. Når den nye Hønefoss Kirke står ferdig bygget i 2017 vil den mest sannsynlig være en viktig kulturarena med sin sentrale plassering og dristige utforming.

I tillegg blir biblioteket en stadig viktigere arena for debatt og kultur, her er det både aktivitetstilbud, læringstilbud og foredrag. Skolene er også viktige som kulturarenaer for lag og organisasjoner. Gymsaler blir brukt til aktiviteter innen både idrett og musikk.

Kultur for barn og ungdom

I Ringerike kommune er det omtrent 5700 barn i alderen 0-17.

Ung Kultur Møtes

Ung Kultur Møtes (UKM), er Norges største kulturarena for ungdom mellom 13 og 20 år. I Ringerike har vi i flere år åpnet for at unge mellom 10 og 12 år også får delta, men da uten mulighet til å representere kommunen ved den årlige fylkesmønstringen. UKM er mange små lokale festivaler rundt i Norge hvor ungdom kan delta med alle slags kulturuttrykk. Kulturenheten i Ringerike kommune har ansvaret for arrangering og gjennomføring av UKM Ringerike.

Den Kulturelle Skolesekken (DKS)

Den kulturelle skolesekken er en nasjonal ordning som skal sikre profesjonelle kunst- og kulturtilbud til alle elever i grunnskolen. Skolesekken inneholder både lokale og fylkeskommunale tilbud for alle trinn. Lokalt samarbeider Ringerike kommune med profesjonelle utøvere, Ringerike Folkehøgskole og Biblioteket. Tilbudet favner om et bredt spekter av kulturuttrykk i tillegg til lokal kulturarv.

Ringerike Kulturskole

Kulturskolen tilbyr opplæring i musikk og kunst, i hovedsak fra kulturskolens lokaler i Hønefoss sentrum. Her får barn og unge ukentlig undervisning av profesjonelle lærere. Kulturskolen har friplasser for inntektssvake grupper, og har en rekke prosjekter rettet mot mangfold og inkludering. Bl.a. musikkundervisning for velkomstklasser, kulturelle samarbeidsprosjekter med transittmottak, spebarnstreff og språkkafé på biblioteket.

Ringerike Bibliotek

Ringerike Bibliotek er en viktig arena for barn og unge. Både som et sted å være, men også som et sted å oppleve og lære. Biblioteket arrangerer aktiviteter for barn og unge i form av litteraturformidling, ferieaktiviteter, Bokreven, skrivekurs og skrivekonkurranse. I tillegg er de kanskje den fremste formidleren av lokal kulturarv gjennom faste prosjekter for skolene og satsningen «Historien her vi bor».

Skolekorps

Skolekorpsene er en viktig opplæringsarena for barn og ungdom lokalt. Det er skolekorps tilknyttet Eikli, Veien, Helgerud, Ullerål, Sokna, Hønefoss og Hallingby skoler. –Noen samarbeider om undervisning, andre har egne korps. For lokalsamfunnene spiller disse en viktig rolle knyttet til lokal

identitet, videreføring av lokal kulturarv, skolearrangementer og markeringer. Men vel så viktig er den gode opplæringen barna får, både i samspill og ensemble og også på instrumentopplæring.

Musikal, Show og dans

Det er de siste årene kommet en rekke private tilbud som supplerer det offentlige tilbudet på en god måte. Ringerike Ballett og Dance Senter og Kulturakademiet har tilbudt undervisning for barn og unge i mange år. I tillegg driver Showskolen opplæring i musikal, kor, dans og instrument. Siste store aktør på feltet er Musikalkollektivet –disse tilbyr undervisning i musikal og dans og retter seg også mot de som står på terskelen til en profesjonell karriere.

Andre lag og organisasjoner

Det finnes en flere mindre og større lag og organisasjoner i kommunen. En del tilbyr fritidsaktiviteter lokalt i de ulike tettstedene, ivaretar lokale bygdedager og kulturarv, andre har smalere interesseområder som for eksempel knivlaging, bokkafé eller film. Til sammen bidrar disse, store og små, til et rikt og mangfoldig tilbud i Ringerike.

Internasjonal kultur

Ringerike kommune har en sammensatt befolkning, og mange ulike kulturuttrykk er representert. Noen er organisert i egne foreninger knyttet til bestemte land eller landområder. Eksempler her er Den Kurdiske Kulturforeningen, Den Palestinske kulturforeningen og Den Bosniske Kulturforeningen. Disse ivaretar både sin spesifikke kulturarv, men spiller også en viktig rolle i formidlingen av ulike kulturuttrykk og en felles forståelse av dette.

Ringerike Røde Kors er også en viktig lokal aktør på dette feltet, -i tillegg til det de også gjør av sosiale tiltak. Frivilligsentralen er en annen markant aktør, som også tilbyr samlende aktiviteter.

Profesjonell kultur

Ringerike har et aktivt musikk- og revyliv. Hønefossrevyen har gjort seg nasjonalt bemerket, og ved Ringerike kultursenter, Kulturstiftelsen Fengselet og ved de lokale serveringsstedene kan man oppleve regelmessige konserter og forestillinger.

Svært mange profesjonelle aktører er også knyttet til utdanningsinstitusjonene Ringerike Folkehøgskole, Ringerike Videregående skole og Ringerike Kulturskole. Disse bidrar betydelig til lokalsamfunnet.

En del profesjonelle kunstnere er bosatt i kommunen og representerer ulike uttrykk og sjangre. Det er ikke et fast galleri i Ringerike kommune, men Kulturstiftelsen Fengselet, og dels biblioteket, brukes til temporære utstillinger.

Profesjonelle lokale aktører brukes i formidlingsprosjektene Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken. I tillegg er en del representert ved Kunst Rett Vest, Vestregionens årlige juryerte utstilling.

Kunst i det offentlige rom

Under brukarene ved Hønefoss Bru kan man se Børge Brekkes grafittkunst – laget i forbindelse med grunnlovsjubileet 2014, på oversiden av brua ser du Hønefoss' landemerke «Oppgangssaga» (1978)

av Knut Steen, Relieffet Hattemakerkrigen (2002) av Asle Raaen, samt Bjørnene på brua utført av billedhuggeren Ståle Kyllingstad i 1952.

En rekke skulpturer preger bybildet i Hønefoss, mange utført av kunstnerne Skule Waksvik og Ståle Kyllingstad. De fleste innkjøpt eller gitt i gave i perioden 1950-1980. Noen skoler har også kunstneriske utsmykninger fra nyere tid, som Helgerud skole –skulptur av Marit Benthe Norheim, Tyrstrand skole som har Per Inge Bjørlo representert og ikke minst Hønefoss Videregående skole som har en rekke nye verk, blant annet av den lokale metallkunstneren Kjetil Aschim.

Kulturaktivitet for voksne og eldre

Det er mulig med allsidig kulturell aktivitet og deltagelse også for kommunens voksne. Kommunen har en rekke kor, voksenkorps og et gryende miljø for band og musikkutøvelse gjennom det frivillig organiserte arrangementet Fritt Fram. Det tilbys også opplæring i dans, revy, musikal og showkor hos de større private aktørene. Ringerikes Malerklubb ble stiftet allerede i 1939 og er fortsatt aktive.

I tillegg er det en rekke foreninger og lag som driver innen historie, kulturarv, husflid og internasjonal kultur.

Den Kulturelle Spaserstokken arrangeres av kulturenheten i samarbeid med omsorgstjenesten og med finansiering fra Buskerud Fylkeskommune. Gjennom Den Kulturelle Spaserstokken får eldre et profesjonelt kulturtilbud. Arrangementene finner sted på kommunale institusjoner og dagsentre og er åpne for alle.

Biblioteket har samarbeid med organisasjoner som tilbyr aktiviteter rettet mot voksne og/eller seniorer. Eksempler her er språkkafé for innvandrere og kurs i databehandling gjennom Seniornett samt debatt- og forelesninger.

DEL 4. Strategi for Ringerike kommunes kulturarbeid 2017-2025

Vi har i del 1-3 av denne planen forsøkt å belyse lokale utfordringer og styrker, sentrale føringer og målsettinger, samt kommunens rolle i godt lokalt kulturarbeid.

Vår visjon er Kultur for alle!

Vi mener at kultur for alle krever noen særlige fokusområder for å kunne realiseres:

Samhandling, Mangfold, Kompetanse og Synlighet

Kommunen alene kan ikke drive hele kommunens kulturtilbud. Som gjennomgangen av det lokale kulturlivet viser er befolkningens kulturelle tilbud bredt sammensatt av frivillige, profesjonelle og offentlige aktiviteter og arrangementer. Vi må sammen løfte, synliggjøre og satse på et kulturelt

oppsving. For å få til det kreves det aktiv samhandling. Ringerike kommune bør gå i bresjen for en felles kultursatsning i kommunen.

I strategien for Ringerike kommunes kulturelle satsning i årene framover er kunnskap, samarbeid og realisering metoden. Vi må gjenopprette foraene for samarbeid, få kunnskap om aktørenes brennende behov, og på det grunnlaget realisere tiltak.

Kommunen er en nøytral aktør, og skal i dette arbeidet sikre aktiv deltagelse fra hele bredden av Ringerikes kulturliv, og hele bredden av Ringerikes befolkning. Vi må synliggjøre tilbud og muligheter, lytte til de ulike aktørene og fatte transparente og gode beslutninger.

Kommuneplanens samfunnsdel og kommunens handlingsprogram legger opp til et rikt kulturliv, tilgang for alle og en sterk befolkningsvekst. For å nå disse målene kreves det en aktiv kulturpolitikk, et tydelig fokus og en økonomisk vekting.

Budsjettforhandlingene hvert år er forætt hvor budsjettmessige endringer vedtas. Det må være et mål at Ringerike kommune kommer opp på en anstendig vekting av kultur i sine økonomiske prioriteringer, sine investeringer og sitt tilbud av fasiliteter. Med en anstendig vekting mener vi her minimum en tilsvarende vekting som sammenlignbare kommuner.

Strategiske milepæler

Vi har i utarbeidelsen av mål og tiltak delt kulturfeltet inn i 5 delfelt:

Frivillig kulturliv, Barn og unge, Arenautvikling, Kulturarv samt Kultur næringer og kulturutvikling

Innenfor hvert av disse delfeltene er det satt opp konkrete tiltak og viktige forutsetninger for godt lokalt kulturarbeid. Realiseringen av tiltakene er våre strategiske milepæler i årene framover.

Frivillig Kulturliv

MÅL: Frivilligheten i Ringerike Kommune skal ha gode forutsigbare vilkår.	
Ringerike har omkring 150 registrerte lag og organisasjoner. I tillegg kommer den frivilligaktiviteten som ikke synes i våre registre. Flere av disse arbeider for å formidle, utøve og skape innen en rekke kulturuttrykk. Kommunens kanskje viktigste oppgave overfor disse er å kunne støtte økonomisk, sikre at det finnes tilgjengelige kulturarenaer og kunne bidra til kompetanse og informasjon.	
Fokus	Tiltak
Samhandling	<ul style="list-style-type: none">• Det skapes fast møteplass for det frivillige kulturlivet. Nettverk, informasjon og kulturell kompetanseheving skal være mål for samhandlingen.

Mangfold	<ul style="list-style-type: none"> • Nye innbyggere informeres om muligheter for aktivitet og tilhørighet gjennom informasjon om tilbud. • Støtte og tilskudd til det frivillige kulturlivet gis særlig for å støtte opp om bredde og mangfold i tiltakene
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom nettverksmøter gis det kompetanseheving til de frivillige aktørene
Synlighet	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om frivillige kulturlag- og organisasjoner gis på nett og sosiale medier. • Ildsjeler belønnes gjennom innføring av ildsjel-pris.

Barn og unge

<p>MÅL:</p> <p>Alle i barn- og unge i Ringerike Kommune skal ha tilgang på kulturopplevelser, kulturopplæring og kulturaktiviteter.</p>	
<p>Ringerike kommune anser kultur som en viktig verdi i seg selv. Alle barn og unge skal ha mulighet til kulturell deltagelse, mestring og læring.</p>	
Fokusområde	Tiltak
Samhandling	<ul style="list-style-type: none"> • Skoler og aktivitetsanlegg tilrettelegges for kulturaktiviteter i regi av frivillige lag og organisasjoner. • Tilskudd til frivillige lag og organisasjoner, biblioteket og kulturskolen økes i takt med befolkningsutviklingen. • Det utarbeides en kartlegging av ungdoms behov for kulturarenaer, fellesskap og uorganiserte kulturaktiviteter. • Pilotprosjekt med kulturopplæring i skolen gjennomføres i et samarbeid med skole, kulturskole og lag/org (korps).
Mangfold	<ul style="list-style-type: none"> • Alle barn i grunnskolen får minst 4 profesjonelle kulturopplevelser gjennom DKS lokal og regional hvert år. • Kulturskolen sikres lokaler egnet for gruppeundervisning og nye fag. Noe som kan gi økt relevans blant flere deler av befolkningen, samt et bredere tilbud. • Videreutvikle Biblioteket som kulturarena. • Likemannskort eller tilsvarende innføres
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Rammeplan for kulturskolen utarbeides og implementeres.

Synlighet	<ul style="list-style-type: none"> Informasjon om kulturaktiviteter, -opplæring og -opplevelser for barn og unge bør samles på et felles nettsted. Det ses på muligheter for en nettportal eller tilsvarende.
-----------	--

Arenautvikling

<p style="text-align: center;">MÅL:</p> <p>Ringerike Kommune skal ha tilgjengelige kulturarenaer for et mangfold av kulturuttrykk.</p>	
<p>Kulturarenaene: scenene, øvingsrommet, visningsrommet er essensielt for muligheten til aktivt delta, utøve og oppleve kultur.</p> <p>Behovet til ulike aktører varierer, og det er derfor viktig at kommunens innbyggere har tilgang på ulike arenaer tilpasset aktiviteten.</p> <p>Tilgjengelighet og mulighet for deltagelse gjennom leiesatser, lagringsmuligheter og åpningstider bør vektes.</p>	
Fokusområde	Tiltak
Samhandling	<ul style="list-style-type: none"> Ulike aktører, som Biblioteket, Ringerike kultursenter, Kulturstiftelsen Fengelet, kirkene og skolene tilbyr kulturarenaer i dag. En satsning på kulturarenaer bør skje i forståelse med disse så evt. udekkede behov fanges opp og løses.
Mangfold	<ul style="list-style-type: none"> Sikre et bredt spekter av kulturuttrykk, og lik tilgang på arenaer gjennom tilgjengelighet, i samarbeid med private og frivillige.
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> Kartlegging av arenabehov og muligheter. I forbindelse med organisert og uorganisert opplæring, profesjonelle og semi-profesjonelle aktører, korps, kor og andre kulturaktiviteter. Kontroll av arenaene jf. Norsk standard 8178¹.
Synlighet	<ul style="list-style-type: none"> Det bør være lett å finne fram til informasjon om de ulike arenaene i kommunen. Informasjonen bør være lett tilgjengelig på nett.

¹

<https://www.standard.no/Global/PDF/Bygg,%20anlegg%20og%20eiendom/2%20Svein%20Folkvord%20SINUS.pdf>

Kulturarv

MÅL: Ringerike kommune skal være en aktiv kulturarvsformidler og forvalter, i samarbeid med lokale lag, organisasjoner og institusjoner.	
Ringerike har rike kulturminner. Bronsealder, jernalder, middelalder, industri og jugendarkitektur. En større bevissthet og synliggjøring av våre kulturmiljøer og kulturlandskap kan bidra til kommunens omdømme, identitetsutvikling og stolthet over området vårt. For kulturavdelingen i kommunen er det særlig formidlingen av vår kulturarv som er sentral.	
Fokusområde	Tiltak
Samhandling	<ul style="list-style-type: none">• Historielag og ildsjeler knyttet til konkrete kulturminner sitter på mye verdifull kompetanse. Disse bør inviteres med til en felles kartlegging. Biblioteket og Buskerudmuseet er også naturlige samarbeidsparter.
Mangfold	<ul style="list-style-type: none">• Skilting av kulturminner• Kommunens rolle som eier av kulturminner (Riddergården) må tas aktivt tak i.
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• Kartlegging av kommunens kulturminner i et formidlings-perspektiv. Hvilke fysiske kulturminner finnes, hvordan formidles kunnskapen om disse til befolkningen generelt, barn og unge, og besøkende? Hva med den immaterielle kulturarven?• Utarbeidelse av Kulturminneplan for Ringerike kommune
Synlighet	<ul style="list-style-type: none">• Ulike kulturminner krever ulike formidlingstiltak. I bysentrum kan det være aktuelt med skilting. For kulturminner i friluftsområder kan det være aktuelt med app-utvikling, turforslag m.m. Aktiv bruk av kulturarv gjennom f.eks. Den kulturelle skolesekken, Spaserstokken og kulturskolen.

Kulturnæring og kulturutvikling

MÅL: Ringerike kommune skal være en attraktiv kommune for utøvelse av profesjonell kunst og kultur. Ringerike kommunes befolkning skal ha tilgang på et bredt uttrykk av kulturopplevelser, aktivitet og læring. Ringerike skal ha en større andel av sentrale tildelinger.

Kulturnæringene er en av de raskest voksende næringene i Norge, og Ringerike er intet unntak. Ringerike har et bredt spekter av kulturnæringer, både de som arbeider som tilbydere av kunst- og kulturprodukter, men også innen formidling, opplæring og kulturelle sekundærnæringer. Den gjensidige avhengigheten mellom frivillighet, profesjonalitet og offentlighet legger grunnlaget for hovedtiltak innen næring og utvikling.

Fokusområde	Tiltak
Samhandling	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettelse av nettverk for kulturaktører. • Igangsette prosjekter som bidrar til økt profesjonell aktivitet og kunstnerisk utvikling.
Mangfold	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre dialog på tvers av bransjer, kompetansedeling og økt synlighet.
Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettelse av Kulturråd for Ringerike kommune, som kan fungere som en aktiv samarbeidspart i kulturforvaltningen. • Bidra til informasjon om sentrale tildelinger til aktuelle lokale søkere.
Synlighet	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til synlighet av ressurspersoner/organisasjoner gjennom innføring av Kulturpris og/eller innkjøpsordning • Satse på Kunst i det offentlige rom

Lenkesamling

Kulturloven <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>

Opplæringsloven <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven>

Folkebibliotekloven <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108>

Kulturminneloven <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89?q=Kulturloven>

Plan og Bygningsloven http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-1-1#KAPITTEL_2-1-1

NOU 2013: 4 Kulturutredningen 2014

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2013/nou-2013-4.html?id=715404>

NOU 2013: 1 Det livssyns åpne samfunn

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2013/nou-2013-1.html?id=711212>

En helhetlig tros- og livssynspolitikk

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2013/nou-2013-1.html?id=711212>

Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-23-20112012.html?id=680602>

Meld. St. 10(2011–2012) Kultur, inkludering og deltaking

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-10-20112012.html?id=666017>

St.meld. nr. 23 (2008-2009) Bibliotek

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-23-2008-2009-.html?id=555516>

Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018

https://www.regjeringen.no/contentassets/e1dd0466444d4d5d9d02e8d6897d38fb/nasjonal_bibliotekstrategi_2015-2018.pdf

Bibliotekstrategi for Buskerud 2015-2020 <http://buskerud.fylkesbibl.no/wp-content/uploads/2015/04/Bibliotekstrategi-for-Buskerud-2015-2020.pdf>

St.meld. nr. 8 (2007-2008) Kulturell skulesekk for framtida

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/Stmeld-nr-8-2007-2008-.html?id=492761>

Kunst- og kulturstrategi for Buskerud <http://www.bfk.no/Tjenesteomrade/Kultur-og-idrett/Kunst--og-kulturstrategi-for-Buskerud/>

Norsk Kulturindeks 2016, Telemarksforskning

<https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/filer/3048.pdf>